

Kegyelemre van szükségünk

Lukács 17,7-10

Szentháromság ünnepe utáni 11. vasárnap

1953. augusztus 16.

Ez az ige nem az ember és ember egymáshoz való viszonyát akarja szabályozni. Ezen a vonalon ebből a példázatból olyan társadalmi rendszert lehet helyesnek kikövetkeztetni, melyben az egyik oldalon trónuson pöffeszkedik a kizsákmányoló, a másik oldalon porban fetreng a kismimizett. Az a társadalmi együttélés, melyben nincs sem igazság, sem szeretet, minden más hamarabb lehet, mint keresztyén társadalompolitika.

Ez az ige nem az ember és a munka egymáshoz való viszonyát akarja szabályozni. Ezen a vonalon ebből a példázatból olyan munkaerkölcsöt lehet helyesnek kikövetkeztetni, melyben létjogosultsága van a robotnak, az embertelen hajszásnak. Az a munkaerkölcs, melyben a dologtalanul élők által kiagyalt kötelesség lidércként ül a dolgozók mellén, s nem törődik azzal, hogy a legfőbb érték mégis az ember, minden más hamarabb lehet, mint keresztyén munkaerkölcs.

Ez az ige Isten és az ember egymáshoz való viszonyát akarja szabályozni. Ezt a kérdést nem Isten, hanem az ember szempontjából nézi. Nem lehet tehát ennek a példázatnak alapján arról beszélni, hogy Isten olyan, mint a példázatbeli kizsákmányoló, rabszolgatartó úr, de igenis kell arról beszélni, hogy az ember olyan, mint a példázatbeli szolga.

1. Az ember szolga

A példázatbeli szolga a teljes jogtalanság állapotában van. Egész nap dolgozik. Látástól vakulásig szánt, vagy legelteti a jószágot. Kivétel nélkül minden nap hordoznia kell a nap hevét és terhét. Ha szünetel kissé a mezőgazdasági munka, akkor sem fújhatja ki magát, hanem ki kell hajtani a jószágot legelni, hogy ne fogyjon a télire eltett takarmány. Mikor estére holtfáradtan hazakerül, kifogja s beköti a jószágot, azt gondolod, hogy várja már a meleg étel, mellyel elverheti egész napi éhségét? Dehogy! Akkor meg be kell állnia a konyhába, sütni, főzni, vacsorát készíteni. Magának? Dehogy! A gazdának. S mikor kész a vacsora, előbb fel kell szolgálnia mindent. Csak mikor a gazda már jóllakott, s elfáradva a semmittevésben, meg a jóllakottságtól aludni vágy, akkor nyúlhat ő is a maradékhoz, ha ugyan van még annyi maradék ereje, hogy kíván valamit enni. Mindezt még egy köszönöm szó sem jár neki, nemhogy fizetés. Rabszolga, aki mindenével tartozik gazdájának, de akinek semmivel sem tartozik a gazdája. Utolsó valaki. A szó szoros értelmében a legutolsó. Még annyi joga sincs, mint az állatnak. Az állatnak is kijár egy szeretetteljes nyakveregetés, mikor leveszik róla a hámot. Vagy az igát, s a jászol elé kötik. Az állatot nem várakoztatják meg, hanem azonnal dobnak eléje a jászolba enni valót. A szolgának mindez nem jár ki. Ő az utolsó. Mikor már mindenki megkapott mindent, mikor a gazda már az igazak álmát szuszogja és a jószág is jóllakottan elpihent az almon, akkor rogyhat le ő is valahol az istálló dikójára, hogy álomtalan mély alvással gyűjtögessen erőt a másnapi embertelen élethez.

Kemény beszéd ez. Nehezen hordozza el a mi ó emberünk. Azt mondjuk, lehetetlen, hogy Isten előtt ez lenne az ember. Hivatkozunk arra, hogy Isten igéje beszél arról, hogy mi gyermekei vagyunk a mennyei Atyának, munkatársai az Istennek, barátai az Isten Fiának. Ez mind igaz, de csak addig, míg mindezt Isten kegyelmi ajándékának tekintjük. Abban a pillanatban, mihelyt ezekből jogforrást csinálunk a magunk számára, s ezeknek alapján igényekkel lépünk fel Istennel szemben, a mostani példázat lép érvénybe s Isten visszakerget minket az utolsó helyre. Az ember Isten előtt a teljes jogtalanság állapotában van. Ez ellen lehet tiltakozni, de változtatni rajta nem tudunk. Ez teremtésbeli adottság. Isten a teremtő, s mi az Ő teremtményei vagyunk. Ez teremtésbeli adottság. Mikor Pál a római levél 9. fejezetében ezen gondolkodik, így kiált fel: „Kicsoda vagy te óh ember, hogy versengsz az Istennel? Avagy mondja-e a készítmény a készítőnek: Miért csináltál engem így? Avagy nincsen-e a fazekasnak hatalma az agyagon, hogy ugyanazon gyuradékból némely edényt tisztességre, némelyt pedig becstelenségre csináljon?” (20-21. v.). Nekünk is szükségünk van erre a kemény beszédre. Mi ugyanis megfordítjuk a példázatot és sokszor úgy viselkedünk, mintha mi lennénk a példázatbeli gazda és Isten a példázatbeli szolga. Tétlen önzésünk kényelmi párnáján pöffeszkedünk, s elvárjuk, hogy Isten dolgozzék helyettünk, szolgáljon ki minket, álljon rendelkezésünkre éjjel és nappal, s bizony még a „köszönöm” szót is csak úgy foghéjról dobjuk néha oda. Azt mondd, hogy ez talán mégis túlzás? Figyeld meg, hogy mi Istennel kapcsolatban kétféle politikát üzünk: sérelmi és lekötelezési politikát. A sérelmi politika abban áll, hogy mindjárt szembeszállunk vele, ha valamit nem a mi kedvünk szerint intéz el. Igazságot várunk tőle és jogainkat hánytorgatjuk fel. Intézkedéseit az osztó igazság mérlegére helyezzük, s úgy vagyunk, mint az irigy gyermek, aki mindig azon nyafog, hogy a testvére nagyobb darabot kapott a tányérjára. Némelyik még odáig is megy, hogy sztrájkba

lép, ha Isten nem teljesíti minden kívánságát. Haragot tart vele. Nem imádkozik hozzá, nem jár az istentiszteletre, félredobja a Bibliáját. Az ilyen sérelmi politikát folytató embernek mondja Isten: Szolga vagy, mars az utolsó helyre!

A lekötelezési politika abban áll, hogy bizonyos cselekedetekkel, amelyekről úgy gondoljuk, hogy azok kedvesek Istennek, biztosítani akarjuk ügyeink kedvező elintézését nála. Életünk nagy fordulójánál imádkozunk, templomba megyünk, úrvacsorához járulunk, adakozunk, s ezekkel szeretnénk lekötelezni Istent. Emögött is az a gondolat van, hogy mi nem vagyunk mindenestől Istené, hanem van valamink, ami a miénk, amivel nem tartozunk neki, aminek neki való adása szabad elhatározásunk szüleménye, s elfelejtkezünk arról, hogy Istent nem lehet lekötelezni, s hogy mindenestől az Övéi vagyunk.

Szolga vagyok, jogtalan, kegyelemre szorult, kegyelemből élő, utolsó ember. Minden kegyelem, ami vagyok, s amim van, és ami történik velem.

2. Haszontalan szolga vagyok. Ez az ige második üzenete.

A példázatbeli szolga gazdája szempontjából egyáltalán nem volt haszontalan, sőt nagyon is hasznos volt. Szorgalmas, engedelmes és csendes ember. Az egész példázatban egy szavát sem hallani, csak a munkáját látni. Minden parancsot teljesít, még a legembertelenebbnek látszót is. Nem morog, nem lázadozik. Úgy szolgál, mintha nem is ember lenne, hanem valami kitűnő, jól megolajozott gép.

Jézus mégis azt kívánja tőle, hogy haszontalan szolgának mondja magát. Ezt a jelzót nem abban az értelemben használja, mintha azt akarná mondani, hogy semmirekellő, semmirevaló, hűtelen, lusta, értéktelen szolga lenne, hanem abban az értelemben, hogy „érdemtelen”, Hasznos szolga, de nincs semmi különös érdeme. Amit csinál, azzal tartozik. Csak a kötelességét teljesíti, a kötelességteljesítésért pedig nem jár elismerés.

Ez így igaz ránk is. Isten előtt nincs semmi dicsekedni valónk sem azzal, amik vagyunk, sem a teljesítményeinkkel. De igaz reánk más vonatkozásban is. Mi nemcsak érdemtelen szolgák vagyunk, hanem a szó vádló értelmében is haszontalan szolgák vagyunk.

Engedetlenség vagyunk. Isten parancsait elengedjük a fülünk mellett, mintha nem is nekünk szólna. Újra meg újra el kell ismételnie, míg hajlandók vagyunk tudomásul venni. Fenyegetéssel kell ijesztgetnie és ígéretekkel csalogatni az engedelmesre, a parancs maga nem elegendő.

Azután kedvetlenek vagyunk. Hiányzik az Istenhez való viszonyunkból az öröm. Kedvetlen, veritékszagú kötelességteljesítés a keresztyénségünk ahelyett, hogy a megváltott ember örvendező hálaszolgálatára lenne. Néha meg egyenesen lázadók vagyunk. Szökött rabszolgák, akik bujkálunk az Isten elől, mert nem akarjuk, hogy uralkodjék rajtunk.

Még inkább haszontalan szolgáknak érezzük magunkat, ha nem Isten parancsainak, hanem Isten kegyelmes szeretetének mérlegén mérjük meg magunkat. Isten rabszolgái vagyunk, de nemcsak a teremtés jogán, hanem a megváltás jogán is. Drága árat fizetett értünk az Isten. Nem arannyal, nem ezüsttel, hanem Szent Fiának drága vérével, ártatlan szenvedésével és halálával váltott meg minket. Isten így szolgált nekünk, az Ő ellenségeinek. Így szeretett, így bocsátott meg, így vezérlet haza minket, ellene fellázadt, tékozló szolgákat. Ha erre gondolunk, akkor érezzük magunkat igazán haszontalan szolgáknak. Az igazi szeretet és hála mindig elégedetlen önmagával, mert úgy érzi, hogy mindig messze elmarad attól, amit szeretne. Mi tehát nemcsak a tényeink, hanem a vágyaink alapján is ezt kell, hogy mondjuk: Haszontalan szolgák vagyunk. Még akkor is, ha egy egész világ bizonyítaná, hogy milyen hasznos szolgálatokat teszünk az Istennek! Mi magunkat kegyelemre szoruló, haszontalan szolgáknak látjuk. Ez bizonyítást igényel.

Kemény ez a lecke, de szükséges, hasznos és kegyelmes. Az ige összefüggésében ez a példázat felelet a tanítványoknak erre az imádságára: *Növed a mi hitünket!* (Luk 17,5). Ez a kemény beszéd tehát a hitünk növelésére való. Ez a hit növekedésének az útja: *Én az utolsó helyre, Isten az első helyre! Övé minden jog, enyém csupán orcám pirulása! Enyém csak a bűn, de Övé a kegyelem és Jézus Krisztusban az enyém is ez a csodálatos kegyelem! Ámen.*